

هیچ برنامه‌ای بدون حضور معلم به ثمر نمی‌نشیند!

گفت‌وگو با صادق صادق‌پور، مدیرکل آموزش دبستانی وزارت آموزش و پرورش

محمددشتی
عکس: رضابهرامی

مشاور، مدیر دروس و سمت‌های دیگر خدمت کردم و در سال ۱۳۷۹ به‌عنوان معاون پرورشی منطقه‌ی یک و معاون آموزش عمومی و امور تربیتی منصوب شدم.

چه شد که از منطقه‌ی یک تهران دوباره به بیرجند بازگشتید؟

البته بیش از یک سال توفیق خدمت در آن جا را پیدا نکردم و ماجرا هم از این قرار بود که بعد از تقسیم استان خراسان به سه استان مستقل، به‌عنوان معاون آموزش عمومی استان خراسان جنوبی انتخاب شدم و بعد از یک سال که مأموریتم در آن جا به پایان رسید به‌عنوان معاون برنامه‌ریزی و توسعه‌ی مدیریت منطقه‌ی یک تهران ادامه‌ی خدمت دادم. بعد از آن هم تقریباً به مدت ۸ سال مدیریت مجتمع رشد را (که ۲ مدرسه‌ی ابتدایی با حدود ۶۰۰ نفر دانش‌آموز، یک مدرسه‌ی راهنمایی، یک دبیرستان، یک آموزشگاه علمی و یک آموزشگاه زبان را شامل می‌شد) عهده‌دار شدم. بعد از آن هم از دی‌ماه سال ۱۳۹۲ به‌عنوان مدیرکل دفتر دبستانی معاونت آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش مشغول انجام وظیفه شدم.

اولین برنامه‌ی رسمی شما بعد از قبول این مسئولیت چه بود؟

بعد از توفیق خدمت در این بخش، با بررسی اولیه‌ای که در دفتر آموزش دبستانی داشتم،

اشاره

صادق صادق‌پور، کارش را با معلمی در مجتمع ایثارگران بیرجند آغاز کرده است و می‌گوید یکی از افتخارات من این است که در تمام دوران مسئولیت‌م، از معلمی و مدرسه غافل نبوده‌ام. از اهمیت، جایگاه و تأثیر رسانه آگاه است و وقتی می‌گوییم باید متن این گفت‌وگو برای شماره‌ی اول مجله آماده شود و فرصت زیادی نداریم، یکی دو جلسه مهمش را جابه‌جا می‌کند تا در دفتر کارش با او به گفت‌وگو بنشینیم. آنچه می‌خوانید حاصل این جلسه‌ی صمیمانه است.

مایلم بدانیم مدیرکل آموزش دبستانی معاونت آموزش ابتدایی چه سابقه و پیشینه‌ی معلمی دارد؟

برای من هم گفتن از معلمی و معلم شدن لذت‌بخش است. البته آنچه می‌گویم نقل یک زندگی است و ادعایی در خصوص اینکه معلم موفقی بوده‌ام، ندارم اما نمی‌توانم خوشحالم را از اینکه معلم شده‌ام پنهان کنم. متولد سال ۱۳۴۶ در بیرجند هستم. سال ۱۳۶۴ وارد تربیت‌معلم شهید پاک‌نژاد یزد شدم و در رشته‌ی حرفه‌وفن تحصیل کردم.

آیا در خانواده‌ی شما هم سابقه یا علاقه‌ای در زمینه‌ی معلمی بوده است؟

در خانواده‌ای علاقه‌مند به درس و تحصیل و علم و دانش متولد شدم. پدرم نیز سابقه‌ی فرهنگی دارند و در سالیان دور به‌صورت افتخاری معلم بوده‌اند و چند کتاب شعر دارند و اخیراً هم کتاب‌های حکایات را شروع کرده‌اند و در مجموع می‌توان گفت نوع نگاه و زندگی ایشان ما را در

مسیر علم و معلمی قرار داد و آموزه‌های عملی و رفتاری ایشان که با محبت و مهربانی و صبوری همراه بود تأثیر زیادی در انتخاب معلمی برای ما در زندگی داشت. توصیه اکید ایشان که هیچگاه از یاد ما نرفته این است که فرزندان من حق ندارند برای تدریس قرآن و امور دینی پولی دریافت کنند و خوشبختانه این توفیق حاصل شد که ما هم بدان عمل کنیم.

پس از فراغت از تحصیل چه کردید؟

بعد از فراغت از تحصیل در سال ۱۳۶۶ به مدت ۴ سال سرپرست مجتمع ایثارگران بیرجند بودم و همزمان تدریس هم می‌کردم. این نکته را هم بگویم که همزمان با قبولی در تربیت معلم، در رشته‌ی مهندسی عمران هم پذیرفته شده بودم که به دلیل علاقه به معلمی، تحصیل در تربیت‌معلم را برگزیدم. در سال ۱۳۷۰ در دانشکده‌ی فنی بابل در رشته‌ی مکانیک پذیرفته شدم و تحصیلاتم را ادامه دادم. سال ۱۳۷۴ از این دانشکده فارغ‌التحصیل شدم و به منطقه‌ی یک تهران آمدم و در سطوح مختلف کاری مانند

برنامه‌های رتدوین کردیم و با حمایت و هدایت‌های مدیرانه‌ی جناب آقای دیمه‌ور، جلساتی را با حضور معاونان استان‌های کشور برگزار کردیم. برای بهره‌گیری بیشتر و ایجاد فضای بحث و تبادل نظر، استان‌های کشور را به سه گروه تقسیم کردیم و با اختصاص زمان مناسب و مکفی شنوای نظرات، پیشنهادها و برنامه‌های آنان برای سر و سامان دادن به برنامه‌های دفتر آموزش دبستانی شدیم. دلیل این دعوت زودهنگام و مشورت با معاونان ادارات کل آموزش و پرورش استان‌های کشور این بود که اعتقاد راسخ داشتیم و هنوز هم بر این امر تأکید می‌کنم که علاوه بر بهره‌مندی از خرد جمعی، همه‌ی برنامه‌های ما باید در استان‌ها، مناطق و کلاس‌های درس عملیاتی و اجرا شود.

برنامه‌ی خاصی هم برای کسب نظرات و پیشنهاد معاونان استان‌ها داشتید یا جلسات به روال معمول و به گفت‌وگو گذشت؟

ما می‌دانستیم که دسترسی به چنین جمع مؤثر و آگاهی در خصوص مسائل و برنامه‌های استانی به راحتی امکان‌پذیر نیست و به همین دلیل، فرم‌هایی را بین معاونان حاضر در این جلسات و دیگر همکاران آن‌ها که حضور داشتند توزیع کردیم و از آنان خواستیم اهم مشکلات و اولویت‌های مهم و اساسی خود را بیان کنند تا این مسائل در برنامه‌ی عملی که در این دفتر تدوین می‌شود مورد توجه قرار گیرد و در واقع برنامه‌ی نهایی ما تصویری از همه‌ی نیازها، انتظارات و اولویت‌های استانی در سراسر کشور باشد.

اساس برنامه‌های معاونت آموزش ابتدایی، از جمله دفتر آموزش دبستانی بر چه معیار و مبنایی استوار است؟

اساس و اصل برنامه ما مبتنی بر اسناد تحولی از جمله سند تحول بنیادین آموزش و پرورش،

برنامه‌ی درسی ملی، برنامه‌های محوری، سیاست‌های مقام عالی وزارت و راهبردهای معاونت محترم وزیر در نظر گرفته شده برای حوزه‌ی آموزش ابتدایی و نظرات، انتظارات و اولویت‌های کارشناسی شده‌ای است که در این نشست احصا شده است و در حقیقت از همان ابتدای کار تلاش کردیم صحنه‌ی عمل واقعی را که همان مدرسه و کارگزاران اصلی آموزش و پرورش را که معلمان هستند، از یاد نبریم.

این جلسات تا چه حد توانست انتظارات شما را در کمک به تدوین برنامه‌ی عمل در حوزه آموزش ابتدایی برآورده کند؟

خوشبختانه جلسات نشست و گفت‌وگوهای صمیمانه ثمرات زیادی به همراه داشت و به ما کمک کرد تا بتوانیم ضمن استفاده از تجربه‌های انباشته و زیسته‌ی ارزشمند همکاران خودمان در سراسر کشور، برنامه‌ها و اولویت‌های موردنظر را که مبتنی بر تلاش‌های کارشناسی و برنامه‌ای بود، به سمع و نظر این عزیزان برسانیم و در یک برنامه‌ی منسجم، هدفمند و مشارکت‌جویانه محورهای اصلی و برنامه‌های آتی این دفتر و مجموعه‌ی معاونت آموزش ابتدایی را احصاء و برنامه‌های عمل در دفاتر سه‌گانه‌ی این معاونت یعنی دفتر پیش‌دبستانی، دفتر دبستانی، دفتر عشایری و مناطق کمتر توسعه‌یافته را مشخص کنیم.

گام بعدی برای تدوین برنامه‌ی عمل در حوزه‌ی کاری خودتان چه بود؟

ما در حوزه‌ی ستادی و درون معاونت از وجود همکاران و کارشناسانی برخوردار هستیم که به‌عنوان بازوهای اجرایی باید ما را در کارها یاری کنند. گام بعدی ما برای ایجاد اشتراک نظر و وحدت رویه در اقدامات برنامه‌ای دفتر آموزش دبستانی و برگزاری جلساتی در داخل مجموعه بود. ما در دفتر دبستانی ۶ گروه داریم که از همکاران در هر یک از این گروه‌های شش‌گانه خواستیم براساس همان اسناد

پایه و تحولی ابلاغ شده، اولویت‌ها، چالش‌های جدی و برنامه‌های خود و راهکارهای عملیاتی که می‌تواند در سال تحصیلی مورد توجه قرار گیرد را مشخص و به ترتیب اولویت اعلام کنند.

آیا شما شخصاً اعتقادی به اتاق فکر و مشورت با دیگران دارید؟ در این خصوص چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

من به استفاده از فکر دیگران و مشورت سخت معتقدم و سابقه‌ی کاریم نیز حاکی از همین اعتقاد است. اما زاویه‌ی نگاهم نسبت به برخی دوستان متفاوت است. معمولاً در بیشتر سازمان‌ها و نهادها، اتاق فکر و شوراهای برنامه‌ریزی دو واحد مستقل از هم هستند و تجربه‌ی مدیریتی من حاکی از این بود که این تفکیک و استقلال گاهی باعث می‌شود عده‌ای خود را مسئول تفکر و اندیشه و ارائه‌ی مشاوره و عده‌ی دیگری خود را متولی برنامه‌ریزی و اجرا بدانند و این دو خط موازی راهشان را جدای از یکدیگر ببینانند و در نتیجه امر مشورت و شورا و فکر و اندیشه حاصل چندانی نداشته باشد. اتفاقی که در این زمینه صورت گرفت و باعث شد ما نتایج بهتری از هم‌اندیشی و همفکری با همکارانمان به دست بیاوریم این بود که اتاق

فکر و شورای برنامه‌ریزی را با هم ادغام کردیم و نام آن را «شورای ایده و برنامه» گذاشتیم. اعضای این شورا در حال حاضر معاونان دفتر و رؤسای گروه‌ها هستند و در هر جلسه هم بنا به موضوعات جلسه از چند نفر صاحب‌نظر و اندیشمند بیرون از مجموعه هم دعوت می‌کنیم.

این تلفیق چه نتیجه‌ی قابل‌ذکری در کار شما و تدوین برنامه‌های دفتر داشته است؟

این تلفیق تا به حال نتایج خوبی در بر داشته است و می‌توانم ادعا کنم برنامه‌ی عمل و مجموعه‌ی انتظارات تفاهم‌نامه‌ی این دفتر برگرفته از آن جلسات کارشناسی و نظرانی است که در این شورا اتخاذ شده است. نقطه‌ی امیدواری و محور حرکت و تحول و برنامه هم در همه‌ی این مراحل معلمان و به‌خصوص آموزگاران مدارس ابتدایی بوده‌اند و من با افتخار اعلام می‌کنم که کل مجموعه‌ی تصمیم‌گیرنده شامل معاونان محترم استان‌ها، کارشناسان حوزه‌ی ستادی و مشاوران ما در این امور همه متفق‌القول هستند که آموزگار در نظام آموزشی دارای جایگاهی مهم و والاست و هیچ کاری بدون حضور معلم به ثمر نمی‌نشیند!

از نگاه شما آموزش ابتدایی در نظام تعلیم و تربیت چه جایگاهی دارد؟

آموزش ابتدایی در نگاه من جایگاهی بی‌بدیل و والا دارد. همان‌گونه که مقام معظم رهبری فرمودند: «دانشگاه مهم است، محیط و صدا و سیما مهم است، اما هیچکدام به اهمیت پایه‌ی ابتدایی و دبستان نیست». در اسناد تحولی هم این‌گونه است. در جایی از قول استاد تعلیم و تربیت ایران آقای دکتر غلامحسین شکوهی نقل شده بود که گفته بودند: «وقتی از آموزش و پرورش صحبت می‌کنیم، منظورمان آموزش ابتدایی است» و جای بسی خوش‌حالی و امیدواری است که این نگاه که در واقع عصاره‌ی اندیشه صاحب‌نظران تعلیم و تربیت است، در اسناد تحولی آموزش و پرورش که برگرفته از آموزه‌های دینی و اسلامی ما هستند این‌ها به وضوح به چشم می‌خورد و برای آموزش

ابتدایی و معلمان این دوره‌ی تحصیلی اصالت و اولویت قائل است.

در صحبت‌ها اشاره کردید به دل‌بستگی‌تان به برنامه‌ای که برای آموزش دبستانی تهیه شده است و اعتقاد دارید چون برنامه برآیند نگاه مسئولان استانی (به‌نوعی نگاه معلمان)، کارشناسان، مسئولان و کارشناسان حوزه‌ی ستادی است، مؤثر خواهد بود. چه انتظاری از چنین برنامه‌ای دارید؟

ملاک و شرط موفقیت ما همراهی، همدلی و مشارکت معلمان است. اما به نظر می‌رسد این برنامه عمل که شامل اولویت‌ها و راهکارهای اجرایی ما در آموزش و پرورش است و ناظر بر همه‌ی فعالیت‌های مورد نظر در حوزه‌ی دبستانی است و دانش‌آموزان کلاس اول تا ششم را در برمی‌گیرد، ملاک خوبی خواهد بود تا بتوانیم در پایان یک دوره، اقدامات خودمان را ارزیابی کنیم و باز هم با استفاده از نظر معلمان، مسئولان و دیگر صاحب‌نظران دلسوز این بخش، اقدامات اصلاحی و تکمیلی خود را در برنامه‌های آتی ملاک عمل قرار دهیم.

این برنامه‌ها پس از همایش سراسری معاونان آموزش ابتدایی در خرداد ۱۳۹۳ به ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها ابلاغ شده است و امیدواریم با همراهی و استقبال همکاران ما در استان‌ها همراه شود و آموزگاران عزیز در استان‌ها نیز ضمن مشارکت فعال، ما را در اصلاح، تقویت و اجرای مؤثر آن یاری دهند.

باید به اطلاع مدیران ارجمند مدارس و معلمان عزیز برسانم که ما با همکاری مجلات رشد و به‌خصوص مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی در زمینه‌ی معرفی مدارس موفق (که دانش‌آموزان آن مدارس به‌عنوان دانش‌آموز و فارغ‌التحصیل موفق، خودباور و بانشاط قادر به حضور مؤثر در صحنه اجتماع باشند) و

به‌طور مشخص قرار است با مجلات رشد و به‌خصوص مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی چه کارهای مشترکی را در سال جاری تحصیلی انجام دهید؟

باید به اطلاع مدیران ارجمند مدارس و معلمان عزیز برسانم که ما با همکاری مجلات رشد و به‌خصوص مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی در زمینه‌ی معرفی مدارس موفق (که دانش‌آموزان آن مدارس به‌عنوان دانش‌آموز و فارغ‌التحصیل موفق، خودباور و بانشاط قادر به حضور مؤثر در صحنه اجتماع باشند) و

همچنین در موضوع کیفیت‌بخشی در آموزش کلاس‌های چندپایه و فرهنگ درس‌پژوهی اقدامات مؤثری را انجام خواهیم داد که امیدوارم مسئولان محترم، مدیران ارجمند مدارس و معلمان گرامی در این خصوص ما را یاری و راهنمایی نمایند. انشالله در زمینه‌ی درس‌پژوهی و اگر ممکن شد درباره‌ی مشاوره‌ی تحصیلی ابتدایی ویژه‌نامه‌ای هم منتشر خواهد شد که امیدواریم محتوای آن بتواند مورد استفاده‌ی همکاران ما قرار گیرد.

و سخن پایانی؛ معلمی که در جایگاه مدیرکلی هم خود را معلم می‌بیند!

چون مقام عالی وزارت نگاه ارزشمندی به دانش‌آموزان و آموزگاران ابتدایی دارند و از تلاش‌های معاونت محترم ابتدایی وزارتخانه آگاهی دارم، بنابراین به همکاری بین‌واحدی مختلف حوزه‌ی ستادی و به‌خصوص واحدهای مرتبط با هم خیلی دل‌بسته‌ام و یکی از برنامه‌هایم این بوده است که شخصاً به دفاتر همکاران و دوستان سر زده‌ام و آمادگی خودم را برای تعامل و همکاری اعلام کرده‌ام. یکی از دفاتری که همکاری‌های خوبی را آغاز کرده‌ایم دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی است. در اینجا لازم می‌دانم از بابت زمینه‌ی همکاری که بین این دفتر و مجلات رشد ایجاد شده است، از سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی و به‌ویژه مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی تشکر کنم و آن را به فال نیک بگیرم. حقیقت این است که ما در حوزه‌ی ستادی به همکاری و هم‌سویی بیشتری نیازمندیم تا اجزای مهم و تأثیرگذار این بخش به جزایر جداگانه و مستقلی که هر کس کار خودش را انجام می‌دهد، تبدیل نشوند.

این همکاری نزدیک‌تر و با برنامه خواهد توانست الگو و پیمای برای همه‌ی عزیزان ما باشد. ظرفیت‌ها و زمینه‌های ارزشمندی وجود دارد که گاه غفلت از آن ما را با چالش‌های جدی روبه‌رو می‌کند و توجه به آن می‌تواند راهگشای بسیاری از مشکلات جاری باشد. من به سهم خود این همکاری، همدلی و هم‌سویی را ارج می‌نهم و از همکاران خودم در مجلات رشد سپاسگزارم.